

Muhammet agamyz

Category: Goşgular, Hekaýalar, Kitapcy, Poemalar, Satiriki hekaýalar, Sözler

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Muhammet agamyz MUHAMMET AGAMYZ

Bu kitap ilkinji türkmen žurnalistleriniň biri zehinli satıraçy, şahyr Muhammet Söýünowyň ilkinji we sonky kitapçasy. Merhum M.Söýünowyň bu ýeke-täk kitabyna onuň goşgulary we poemalary girizildi. Ýagşyny ýaýyp, ýamany ýepbeklän şahyryň kalbyndan syzylp çykan bu eserler okyjylary biperwaý goýmaz diýen tama bar.

«ÝYLLARA SYÝAHAT»

Häzirki ösdürimler Muhammet Söýünowy tanamaýan bolsalar gerek. Kyrkynjy, ellinji, altmysynjy ýyllardaky okyjylar welin oňa beletdirler. Şol ýyllar onuň satirada möwç alyp işlän döwrüdi. Şol wagtlar respublikanyň gazet-žurnallarynda, ylaýta-da «Tokmakda» onuň galamynyň astynda dörän felýetonlar, satiriki hekaýalar we goşgular häli-şindi peýda bolardy. Agahan Durdyýew, Durdy Agamammedow, Muhammet Söýünow, Nurmyrat Esenmyradow ýaly men diýen satıraçylaryň, ýumorçylaryň eserleri meni ýaşlykdan özüne bendi edipdi. Şu awtorlaryň söz urşy, söz oýnadyşy, satiriki edim-gylymy meni haýranlar galdyrýardy. Belkem şolaryň eserleriniň gudratly täsiri bilen men satira sehine gelendirin. Men şunça köp zat ýazanam bolsam, henize bu güne çenli şolaryň deňine ýetip bilmän, yzlarynda ýöne gybyrдыklyp ýörendirin. Satiriki dilim küteliberdigi hergiz şolaryň eserlerine ýüzlenýän.

Muhammet agamyz ýakynda ýetmişin kökünü iýipdir. Onuň ýene-de nijeme ýyllara, onlarça ýyllara badak atyp, başyny dik tutup, ömür sürmegini tüýs ýürekden arzuw etýän – diýip, ýazan gutlagymyň «Ýaş kommunist» gazetinde 1990-njy ýylda çykaly bärei kän wagt geçmänkä Tejenden şum habar geläýdi. «Şum habaryň ýalany bolmaz» diýipdirler. Bu gezegem ölüm bilen

baglansykly habar çyn bolup çykdy. «Bir saglyk bolsa, Ary derýasynyň (Tejen derýasynyň iň gadymy ady) boýunda oturyp, söze meýlis gurdyrys, söz mukamyny diňläp, ajap dessan eýläris» diýip göwün ýüwürdüýärdi pahyr. Arman, şujagaz arzuwlarymyz suwa çökäýdi-dä. Söze ussat Muhammet agamyzdan entek-entekler öwrenjek zadymyz köpdi welin, nägehandan gelen ajal meni armanda goýdy-da gidiberdi.

Goý gutlabersinler ýetmiş ýaş bilen,
Ýetmiş küje, otuz ýaşly ýigit men.
Hoşlaşsam-da otuz iki diş bilen,
Gyraw saçly, juwan başly ýigit men—

diýip ýazan Muhammet Söýünow 1919-njy ýylda Kirow (Babadaýhan etraby) raýonynyň Akwekil obasynda dünýä inýär. Orta bilimlikä 1938-nji ýylyň 1-nji sentýabrynda oba mekdebinde mugallymçylyk edip başlaýar. Şonda tä 1990-njy ýylyň 1-nji martyna çenli – pensiýa çykýança, magaryf sistemasynda, medeniýet ugurlarynda, metbugatda işläpdir. Onuň ýarym asyrlyk zähmet ýolunyň agramly bölegi (Otuz ýyldan gowrak) gös-göni metbugat bilen baglansykly. Onun öz aýtmagyna görä ilkinji goşgusy 1940-njy ýylyň tomsunda «Loduryň» diýen at bilen Kirow raýonynyň «Kirowçy»gazetinde çap edilipdir. Mahal-mahal başga kärler-de işlänem bolsa, Muhammet Söýünow 50 ýyllap öz edebi döredijiliginden el üzmändir. Be, ýarym asyrlap galamyny ýöreden (ol 1961-1963-nji ýyllar aralygynda «Tokmak» žurnalynda hem işläpdi) adam özbaşdak ýekeje kitabam çykaryp bilmedimikä? diýen soragynam döräýmegi ahmaldyr. Muhammet aga bir oýnam kel goşgusyny gazet-žurnallarda çykardyp bilen dessine, göni neşirýatlara eňip: «Dat! Meniň eserlerimi çykaryň!» diýip ýörenlerden dälidi. M Söýünow hakdan içen satıraçy bolansoň birinin önünde peselmegi, ýaýaplamagy başarmaýardy. Şeýtmegi başarmadygyna-da şükür etýän, ýogsam dagy men onuň mertebesine ýaraşyk berip biljek bu sözleri şu wagt ýazyp oturmazdym. Satiriki eser ýazmagy dünýäniň hiç bir uniweristedinde-de öwredýän däldirler. Satira adamyn zannyynda, gönezliginde bolmaly. Muhammet aganyň hem satira ezberligini

onun gönezliginden gözlemeli. Ýene bir bellemeli zat, bu ýazyjy özüniň baş goşan žanryna tä ömrüniň ahyryna çenli wepadar bolupdyr. Muhammet aganyn şujagaz kitabyny açyp, oňa hyrydar bolan okyjylar, awtoryny soň-soňlaram minnetdarlyk bilen ýatlasalar gerek.

Aşyrberdi KÜRT.

«Ýyllara syýahat» / Babadaýhan, «Kanagat»neşirýaty, 1992ý.
Goşgular